

Závěrečné slovo poroty festivalu Skupova Plzeň 2026

*Vážené dámy, vážení pánové,
dobrý podvečer,*

Letošní odborná porota pracovala ve složení: Jan Bažant, Kateřina Dolenská, Jiří Jelínek, Jan Matásek a Martina Maurič Lazar.

36. ročník festivalu Skupova Plzeň je za námi. Pokud bychom měli krátce shrnout, jaký byl, zdál se nám oproti předchozím ročníkům tematicky závažnější a melancholičtější. Ale není divu, divadlo zrcadlí dění kolem nás a současný svět optimismem zrovna nepřekypuje. Zároveň se ale jednoznačně potvrdilo, že loutky zvládnou přesvědčivě sdělovat i taková témata, a to jak dětskému, tak odrostlejšímu publiku.

Hned několik inscenací v soutěžním programu se vracelo do minulosti a čerpal z tíživých příběhů osobních či společen-

ských. Na jevišti se objevily tematizované také mnohé globální problémy a hrozby. Inscenace nabízely mnohovrstevný výklad a pokládaly mnohé otázky. Odpovědi na ně už si ale musí najít každý sám.

Mnoho inscenací nás možná právě proto vzalo do konejšivých, křehkých fantazijních světů, fungujících podle zvláštních pravidel a zaplněných podivnými, ale často roztomilými bytostmi. Velmi často nevypověděly celistvé příběhy, ale ukazovaly náladotvorné momenty a střípky dějů, které se na konci nutně nemusely kauzálně propojit.

Na závěr bychom rádi poděkovali Divadlu Alfa za letošní silný, inspirativní a podnětný ročník festivalu, který ukázal, že je české loutkářství opravdu v dobré kondici. A co je obzvláště radostné zjištění: objevila se zde i velmi nadějná nová generace divadelníků.

Milé čtenářstvo zpravodaje,

toto je poslední číslo festivalového zpravodaje 36. ročníku Skupovy Plzně. Po pěti dnech, kdy jsme se s maximálním nasazením kolektivně snažili zásobovat vás, naše fanouštvu, údernými, upřímnými a inovativními texty, nám nezbyvá mnoho sil.

Předně bych ráda jménem redakce poděkovala celému organizačnímu týmu za festival plný impulzů a inspirací, za péči a důvěru. Děkuji všem svým kolegyním a kolegům za neúnavnou snahu reflektovat, recenzovat, sázet a korekturovat. I když se to občas nezdá, festivalové zpravodaje jsou tvrdá dřina. A i když jsme s kolegyní Alexandrou Ratajovou v patičce na konci zpravodaje uvedeny jako šéfredaktorky, to nejpřímnější díky patří redaktorstvu z řad studentstva KALD. Mám totiž pocit, že na stránkách tohoto zpravodaje zazníval skrze jejich psané texty hlas mladé generace, které záleží na prostoru, jenž sdílíme, tom divadelním i společenském. Která si uvědomuje podstatu umění a jeho reflexe a která se neobává zpochybňovat a problematizovat, která klade otázky a nekompromisně nastavuje zrcadlo, zatímco rozvíjí empatii a schopnost porozumění. Protože když se nad tím zamyslím, jsou to právě oni, kdo mají potenciál a kapacity udržovat loutkové divadlo živé a aktuální. A pevně věřím, že nejsem jediná, kdo jim takhle fandí. A v neposlední řadě děkuji také veškerému čtenářstvu za přízeň a za čas strávený čtením našich textů. A všem přeji, aby dál nacházeli v loutkovém divadle smysl a radost. Tak na 37. Skupovku!

Ema Šlechtová

Ceny 36. festivalu Skupova Plzeň

Vavřinci Němcovi za sound design v inscenaci Plechovka, maják a ryba, souboru R405.

Bertě Doubkové za scénografie k inscenaci Větroplaši Naivního divadla Liberec a také k inscenaci Pelech od souboru Tmel.

Veronice Švábové, Tomáši Procházkovi a Vavřinci Němcovi za zkoumání divadelního času v inscenaci Misky souboru Handa Gote Research and Development.

Editě Bandyové a Marianu Mazurovi za hudební interpretaci hudby v inscenaci Kytice z Divadla loutek Ostrava.

Viktoru Prokopovi za režii inscenace Pelech od souboru Tmel s přihlédnutím k inscenaci Větroplaši Naivního divadla Liberec.

Frederice Kašiarové, Lukáši Tandarovi a René Sorádovi za herectví a animaci v inscenaci Tučňák s červenou čepičkou Bratislavského bobkového divadla.

Dianě Čičmanové za herecký a animační výkon v inscenaci Větroplaši Naivního divadla Liberec.

Dominiku Migačovi za technologický koncept inscenace Soudružky s kroužky.

Jakubu Vašíčkovi za režijní koncept inscenace Proměna Divadla DRAK.

Janu Froňkovi za hudbu v inscenaci Pelech souboru Tmel s přihlédnutím k inscenaci Větroplaši.

Čestná uznání 36. ročníku festivalu Skupova Plzeň 2026

Čestné uznání **Tomáši Hájkovi** za osobnostní herectví v inscenaci Maryša Vávrová Bažantovy loutkářské družiny z Poniklé.

Čestné uznání za zenovou prezentaci workshopu Currents of Life v podání studentů Katedry alternativního a loutkového divadla pod vedením **Petera Balkwilla**.

Trhliny v pozornosti

Na počátku této reflexe bych ráda upozornila, že skutečně nejsem cílová divačka Divadla Continuo a věřím, že jejich tvorba může být pro mnoho lidí obohacujícím uměleckým zážitkem.

Inscenací Divadla Continuo jsem viděla několik. Žádnou si nepamatuji, ale pokaždé, když vidím novou, jsem si jistá, že už jsem tuto inscenaci přece musela vidět. Nebylo tomu jinak ani včera v DEPU2015 na inscenaci *Cracks*. Během první části představení jsem sice bojovala celým svým tělem o udržení pozornosti vůči dění na jevišti, ale zvědomovala jsem si, že jde o nový počín. Ovšem v momentě, kdy se na scéně objevilo performerstvo v maskách připevněných na zadní straně hlavy, se zády na místo hrudi, začala jsem zpochybňovat svoji paměť a tápala jsem ve vzpomínkách po momentu, kdy jsem se s inscenací setkala. A když se

na jevišti začala těla proplétat s figurínami, nebylo už v mé hlavě pochyb – tohle jsem už rozhodně viděla! Po představení se ukázalo, že ne, skutečně jsem inscenaci neviděla. Rozhodla jsem se tedy svůj úpadek pozornosti a nekoncentrovanost na jevištní dění svést na únavu z festivalu a redakční činnosti. Při vycházení ze sálu jsem ale byla ujištěna, že to jen mou únavou rozhodně není, a tak jsem ráda, že v tom nejsem sama.

Mohla bych si poněkolkáté přečíst anotaci a napsat sem, o čem má inscenace být a zamyslet se nad tím, jestli jsem tam témata skutečně viděla a jakým způsobem byla zpracována. Já si ale dovolím hádat, že jde o hluboká existenciální témata, která performerstvo vyjadřuje silně expresivním pohybem a ten s každou repetitivní situací nabírá na patosu místo toho, aby získával hloubku. Na jevišti se setkávají milenci, odcházejí od sebe páry,

milují se, umírají, hádají, čekají, bojují sami se sebou, urputně se snaží obsáhnout a najít esenci toho, co to znamená být člověkem, a zobrazit křehkost našich charakterů. A z mého velmi subjektivního pohledu se to opravdu bytostně nedaří. Continuo jako vždy používá výrazové prostředky, které jsou velmi silné a evokativní sami o sobě. Myslím tím scénografické prvky (například efektní paravány jezdící v kolejnicích tam a zpět, ze kterých se může performerstvo vynořit a zase elegantně zmizet), šikovný light design a expresivní pohybová gesta zveličující situace natolik, až se i pohybové sekvence dostávají na úroveň činoherního herectví beze slov. Celek se pak zdá být velmi čitelný a působivý, ale po chvíli sledování začne zkrátka nudit.

Alexandra Ratajová

Řemeslo vs. umění

Netvrdím, že mám nějak zvlášť hluboký vhled do jihoevropského loutkářství, ale z dosavadních setkání s italskou, španělskou nebo řeckou loutkovou tvorbou vnímám silnou tradici divadla, které primárně usiluje o zachování a šíření k dokonalosti dotaženého řemesla. Legendární katalánský loutkář Jordi Bertran do této kategorie jednoznačně patří. Inscenaci *(power))POINT* vnímám jako showcase loutkové magie. Bertran skrze pět kratičkových, úsměvných a dramaturgicky velmi jednoduše vystavěných příběhů, zasvěcuje diváctvo do možností a tajů loutkového divadla. Zároveň svým umem skládá hold svému

učiteli, který mu předal jak tuto konkrétní inscenaci, tak své řemeslo.

Když si Bertran sedne na židli s kytarou v ruce a jeho klidný hlas zarezonuje prostorem, připomínám si, že jsou lidé, kteří kolem sebe šíří něco tak specifického, že jim je určitá forma performerství souzena. Jeho bytí na jevišti je uklidňující i hřejivé, jeho pohyby přesné a dokonale rytmizované. Marionetu vodí s naprostou elegancí, s polystyrenovými míčky připevněnými k dlaním rozehrává groteskní, ale velmi inteligentní scénky a kytarou vládne tak, že bych se nedivila, kdyby vystupoval po večerech po bluesových klubech v Barceloně.

Přes všechna superlativa a víceméně formální bezchybnost si nemůžu pomoci a musím přiznat, že mi dokonalé řemeslo zkrátka nestačí. Od divadla budu vždycky očekávat víc, primárně schopnost nastavovat společnosti zrcadlo a reagovat na svět okolo sebe. Čímž neříkám, že by včerejší představení postrádalo kvalitu, ale obecně pociťuji určitou frustraci z toho, jak vzácné jsou loutkové inscenace, které mají umělecké ambice a obstojí v kontextu dalších uměleckých forem. Pokud mám přání pro budoucí loutkářské generace, tak je to, aby se tolik nevracely a spíš objevovaly.

Ema Šlechtová

Masakry (nejen) v rámečku

Varování: v této inscenaci je ubližováno loutkám.

Letošní Skupovu Plzeň skoro až symbolicky uzavřeli kanadští The Old Trout Puppet Workshop se svým groteskním kouskem *Famous Puppet Death Scenes*. V rychlém sledu po sobě jdoucích scénkách umírají loutky a místy i herečky. Někdy zábavnou formou, někdy až tak smutnou, že jsem žasnul, kolik emocí ve mně dokázala smrt neživočicha probudit. V krátkých výstupech se diváctvu předvedly různé typy loutek a scénografických nápadů (ptačí perspektiva u loutek?!). Něco fungovalo více, něco méně, ale u ničeho se nestránilo zbytečně moc času a hezky

to celé odsýpalo. Několik skečů na sebe volně navazovalo, což nabídlo množství running gagů. Musím zmínit i velmi silnou jevištní přítomnost hereček, v rámci festivalu přirovatelnou k panu inženýru Hájkovi z Poniklé.

Zabíjení loutek bylo v kontextu posledního dne festivalu celkem příhodné. Některých znovu se objevujících postavíček mi bylo až líto. V uplynulých několika dnech jsem, zaplať Pán Bůh ne moc často, měl také náladu pár dřevěných kusů zlikvidovat. Třeba Hurvínkovi bych nejdřív vydloubnul oči, namazal ho sádlem a hodil hladovým psům (něco takového, tedy bez těch očí, prý udělal Skupo-

vi s první loutkou Spejbla jeho vrstevník a kolega z Loutkového divadla feriálních osad Karel Novák). To, co by zbylo, bych pak obřadně spálil. Nebo bych ho jen zavěsil za nitě do průvanu, do domácnosti pana Spejbla by se dala vysadit červotočičí rodinka. 100 smrtí Hurvínka zní jako představení, na které bych po našem pátečním setkání seděl v první řadě.

Ale jinak mám loutky rád. Fakt.

Jan Kožešník

Kde budeme bývat, pane Koťátko?

„Být bez domu je zlé, proč každý bydlí, a já né?“ zpívá smutně ptáček bez střechy nad hlavou. V době stále rostoucí bytové krize se objevuje hrdina, kterého nikdo nečekal, a osamocen vyzývá na souboj celý systém. Protagonista inscenace *Koťátko staví dům*, tedy pan Koťátko, se rozhodne vybudovat přístřeší pro všechny své zvířecí kamarády. Čin ve světě investičního bydlení odvážný, snad až pošetilý.

Proces výstavby domu je přitom jednoduchý a efektivní. Zvířátka si řeknou

o dům, protože chtějí někde bydlet. To dá rozum. Dá to dokonce takový rozum, že nikdo neklade žádné otázky, domov zkrátka dostanou. Bez podmínek. A nejen tak ledajaký, ale přizpůsobený jejich specifickým potřebám, jako je třeba dlouhý krk žirafy, aby zde mohla žít důstojně a pohodlně.

Verva, s jakou se pan Koťátko do tohoto nesnadného úkolu pouští, je ale zcela sebedestruktivní. Na konci svého nerovného boje padá vysílený a dochází mu, že při tom všem zapomněl postavit dům sám

pro sebe. V tomto střetu nemohl nikdy vyhrát. Namísto tragického konce poblázněného hrdiny ale přijde záchrana. Pana Koťátka se ujme ptáččí rodina, které předtím pomohl, a vezme ho k sobě domů. Ve zvířecím světě stále žije solidarita.

Inscenace je určena dětem od tří let. Svým romanticky donquijotským tažením tak nabízí pan Koťátko této generaci její poslední šanci snít o bezstarostném bydlení. Je pro ni totiž nejvyšší čas začít šetřit na nájem.

Matěj Kratochvíl

Ema a máma

Máma má Emu, Ema má mámu. Insce-nace souboru Ženšen mluví o mateřství i cyklu života a smrti, a to za pomoci dobře promyšlených a zároveň velmi jednoduchých prostředků. Ema má totiž i mísu, dokonce mísy (sklenice) dvě. Jedna představuje mámu, druhá zase Emu. Ta Emina postupně roste a projde si celým dětstvím, dospíváním, až je nakonec stejně velká jako máma. Společně si také projdeme momentem, kdy máma umírá a role se střídají, Ema zastupuje její místo, stává se rodičem. Koloběh se tedy uzavírá a vše se může dít nanovo.

Prostředky v představení použité se omezují pouze na naplňování a vyprazd-

ňování obou sklenic tekutinami a materiály různých barev a konzistencí, a na neustálé opakování asi tří vět pouze s mírnými variacemi.

Myslím, že právě vizuální stránka insce-nace je ta nejsilnější a nejlépe uchopená. Metafora funguje skvěle a příkladů lze najít spoustu, ať už to, jak se při porodu voda ve sklenici zbarví na krvavě rudou, nebo napětí, které vzniká, když hrubé kameny krouží po hrdlech skleněných nádob. Dvě performerky vše realizují se soustředěním, které buduje napětí, a s materiálem si očividně rozumí. Naopak trochu rušivý mi přišel text, který byl podle mě nadužívaný. Obzvláště při vypjatých momentech, třeba

když Ema doroste do puberty a potřebuje se od mámy odpoutat. Situace je velmi čitelně zahraná s objekty, u toho ale slyšíme i text, který navíc postupně graduje v hlasitosti. Informace se tedy ztrojuje a tím, ačkoliv je akce na jevišti velmi intenzivní a afektovaná, paradoxně ztrácí na účinku. Nechat víc prostoru objektům samotným by podle mě umožnilo ještě lepší divácké nalazení.

Kromě toho je ale *Ema mele maso* velmi zdařilý kousek s neobvykle kompaktní, rozhodnou dramaturgií a suverénní příjemně experimentální prací s objektem a materiálem.

Štěpán Janeček

